

شرح و شرایط شغل مسئول نظارت بر (ناظر) فعالیت های اکتشافی محدوده های معدنی، ویرایش اول

کد شغل: ۱۰۰۸

ماده ۱: کلیات

به منظور اجرای مفاد مواد ۲ و ۳۴ قانون معادن و ماده ۱۰۰ همان قانون مبنی بر لزوم نظارت بر فعالیت های معدنی و با توجه به تبصره ذیل ماده ۳۴ قانون معادن و ماده ۱۰۱ آیین نامه اجرایی آن که تفویض انجام امور کارشناسی، نظارت و بازرسی را از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت به سازمان نظام مهندسی معدن میسر می سازد، این دستورالعمل تهیه شده است. هدف از تدوین این شرح شغل، نظارت بر محدوده های اکتشافی یا استخراج در معادن از طریق بررسی عملکرد دارنده پروانه اکتشافی یا مجوز اکتشاف حین استخراج مطابق با طرح اکتشاف مصوب و همچنین بررسی و نظارت بر عملکرد، مسئول فنی محدوده و تهیه کننده نقشه ها مطابق شرح و شرایط شغل مربوط و همچنین اجرای بندهای (الف، ث و ج) ماده ۲ و بند (پ) ماده ۱۴ و بند (ت) ماده ۳۱ قانون نظام مهندسی معدن و حصول اطمینان از رعایت مقررات و ضوابط فنی در فعالیت اکتشافی و فرآیندهای انجام کار مطابق این دستورالعمل می باشد.

ماده ۲: تعاریف

ناظر محدوده اکتشافی: مسئول نظارت بر محدوده اکتشافی یا استخراج حین استخراج در معادن مطابق با طرح اکتشاف

وزارت: وزارت صنعت، معدن و تجارت

سازمان مرکزی: سازمان نظام مهندسی معدن ایران

سازمان استان: سازمان نظام مهندسی معدن استان

اداره کل استان: اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان

نظارت بر فعالیت اکتشافی: مجموعه خدماتی است که توسط ناظر محدوده اکتشافی برای حصول اطمینان از انطباق عملیات اجرایی با طرح اکتشاف مصوب منطبق بر مشخصات محدوده مندرج در پروانه اکتشافی و همچنین رعایت مقررات، دستورالعمل ها، ضوابط فنی، اصول مهندسی و همچنین رعایت سلامت ایمنی از سوی دارنده پروانه اکتشاف یا مجوز اکتشافی حین استخراج در محدوده انجام می پذیرد.

سرناظر فعالیت اکتشافی:

سرناظر شخصی با پروانه اشتغال پایه ارشد یا یک در زمینه نظارت با رسته پی جویی و اکتشاف است. در این راستا دو نفر به پیشنهاد هیأت مدیره سازمان استان به اداره کل استان معرفی می شود، در نهایت یک نفر از بین آنان توسط مدیر اداره کل استان انتخاب و به این سمت منصوب می گردد و مسئولیت هماهنگی امور نظارتی محدوده های اکتشافی را بر عهده می گیرد. سرناظر علاوه بر دارا بودن شرایط مندرج در ماده ۱۱ قانون نظام مهندسی معدن باید از پنج سال قبل از تاریخ صدور حکم فاقد محکومیت انتظامی از درجه سه به بالاتر موضوع ماده ۸۲ آیین نامه اجرایی این قانون باشد.

تبصره ۱: در صورت نبود اعضای پایه ارشد و یک در سازمان استان و یا عدم تمایل ایشان برای مشارکت به عنوان سرناظر فعالیت اکتشافی، می توان از اعضای پایه دو با بیشترین سابقه کار در رسته پی جویی و اکتشاف در سازمان استان استفاده نمود.

مسئول نظارت یا ناظر: عضو حقیقی یا حقوقی دارای پروانه اشتغال در رسته پی جویی و اکتشاف با زمینه نظارت می باشد.

نظارت جامع: نظارت بر کلیه فعالیت های دارنده مجوز و مسئول فنی اعم از مسائل فنی شامل اکتشاف، استخراج، صنایع معدنی و ... سایر واژه ها و اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل مطابق بر قانون معادن، قانون نظام مهندسی معدن، آیین نامه های مربوطه و سایر مقررات جاری کشور است.

ماده ۳: صلاحیت فنی

ناظر محدوده اکتشافی باید در رسته پی جویی و اکتشاف و در زمینه نظارت پروانه اشتغال داشته باشد. نظارت بر محدوده های اکتشافی به ترتیب برای محدوده های درجه ۱، ۲، ۳ و ۴ توسط اعضای با حداقل پایه ارشد، ۱، ۲ انجام خواهد شد. موارد استثناء در این خصوص با پیشنهاد شورای مرکزی پس از تصویب در کمیته تدوین دستورالعمل ها و تأیید وزارت تعیین می شود.

چنانچه بر اساس گزارش های برنامه دوره ای بازرسی یا نظارت در گذشته نواقصی در محدوده مشاهده شده باشد که نیاز به نظارت جامع داشته باشد و همچنین بنابر درخواست ادارات کل محیط زیست، منابع طبیعی و تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان استان و با تشخیص اداره کل استان، فعالیت های معدنی باید توسط اشخاص حقوقی و به صورت نظارت جامع انجام شوند.

تبصره ۲: دارنده پروانه اکتشاف (شامل کارمند یا نماینده دارنده پروانه) یا پیمانکار مشغول به کار در یک محدوده (شامل کارمند یا نماینده وی) و مسئول فنی محدوده اکتشافی، تحت هیچ شرایطی نمی تواند ناظر همان محدوده باشد.

تبصره ۳: ناظر به هیچ عنوان نباید رابطه نسبی یا سببی و یا هیچگونه ارتباط مالی با دارنده پروانه اکتشاف داشته باشد. ناظر هر معدن در زمان قبول مسئولیت، فرم خوداظهاری مبنی بر عدم رابطه نسبی و سببی تکمیل می نماید.

ماده ۴: ساختار تشکیلاتی

کلیه هماهنگی های مربوط به نظارت بر محدوده های اکتشافی استان به عهده سرناظر منتخب است.

تبصره ۴: اولویت ارجاع کار نظارت بر اساس دو آیتم تناسب درجه محدوده اکتشافی یا اکتشاف حین استخراج برای پروانه های بهره برداری و پایه عضو و به ترتیب نوبت بندی اعضای بر حسب درصد ظرفیت باقیمانده به ظرفیت کل اعضاء انجام می پذیرد. سرناظر عملیات اکتشافی در خصوص فرآیند ارجاع کار هیچگونه مسئولیتی ندارد.

تبصره ۵: اعضای رسته پی جویی و اکتشاف می توانند در ابتدای سال مراتب اعلام آمادگی یا انصراف خویش را در خصوص ارجاع نظارت در سامانه سنم اعلام نمایند.

ناظر محدوده اکتشافی زیر نظر سرناظر سازمان استان انجام وظیفه می کند و ملزم به رعایت مقررات و دستورات صادره از جانب سازمان استان یا سازمان مرکزی می باشد.

هر فعالیت اکتشافی دارای مجوز با شماره شناسایی یکتا در تمام موارد اکتشاف دارای یک ناظر مجزا می باشد.

تبصره ۶: وجود ناظر اکتشافی رافع مسئولیت های قانونی دارنده مجوز و مسئول فنی نخواهد بود.

پذیرش سمت، مسئولیت یا وظایف دیگر توسط ناظر عملیات اکتشافی، در محدوده های مورد نظارت وی که از سوی اداره کل استان، سازمان استان یا دارنده پروانه بهره برداری یا پیمانکار شاغل در محدوده اکتشافی، به وی پیشنهاد شود ممنوع بوده و تخلف محسوب می شود.

سازمان استان با توجه به پایه پروانه اشتغال می تواند به هر عضو، بر اساس جدول ذیل و با شرط داشتن حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال، مسئولیت نظارت بر محدوده ها را واگذار نماید.

ردیف	پایه پروانه اشتغال	گروه ۶		گروه معدنی ۱ تا ۵
		تعداد پروانه اکتشاف در مرحله شناسایی و پی جویی	تعداد محدوده اکتشاف در مرحله عمومی تفضیلی	
۱	ارشد	۸	۶	۸
۲	۱	۶	۴	۶
۳	۲	۴	۲	۴

تبصره ۷: با توجه به صدور دو مرحله‌ای پروانه اکتشاف برای گروه ۶، ناظر پروانه اکتشاف مرحله شناسایی و پی‌جویی باید ظرفیت اشتغال لازم جهت پذیرش مسئولیت نظارت همان محدوده در مرحله عمومی و تفضیلی را نیز دارا باشد و در صورت ادامه روند اکتشاف (تمدید پروانه اکتشاف) و نداشتن منع قانونی، مسئولیت نظارت در مرحله عمومی و تفضیلی را نیز بپذیرد.

ماده ۵: مسئولیت‌ها

ناظر اکتشاف، مسئول در امور نظارت مسائل فنی تخصصی و اجرای صحیح فعالیت محدوده اکتشافی براساس طرح‌های مصوب با بکارگیری روش‌ها و اصول مهندسی به شرح ذیل می‌باشد:

۱. بررسی چگونگی اجرایی شدن طرح‌های فعالیت اکتشافی (طرح اکتشاف و گزارش پایان عملیات اکتشاف).
۲. بررسی اجرای طرح مصوب و ثبت موارد اجرا نشده یا اجرای مغایر با طرح مصوب در سامانه.
۳. گزارش تخلفات دارنده پروانه اکتشاف یا مجوز اکتشاف حین استخراج و مسئول فنی مبنی بر عدم انجام تعهدات قانونی و لزوم اجرای طرح مصوب به سازمان استان و اداره کل استان.
۴. نظارت بر اجرای اصول و مقررات فنی و مهندسی مطابق با نشریات سازمان برنامه و بودجه و استانداردهای متداول و ثبت گزارش در سامانه.
۵. ارائه گزارش مبنی بر عدم شرایط ایمن در محل‌های کار صحرایی و عدم رعایت مقررات ایمنی توسط کارکنان.
۶. بررسی فعالیت مکتشف در محدوده مثبت در پروانه صادره و ثبت در سامانه و گزارش به اداره کل استان.
۷. ارائه گزارش نظارتی در اجرای حفظ بهداشت محیط کار و کارکنان.
۸. بررسی استفاده از منابع در اختیار (انرژی، نیروی انسانی، ذخایر معدنی و آب) در امور فنی و ثبت گزارش در سامانه در عملیات صحرایی.
۹. معرفی مکتشف و مسئول فنی متخلف به سرنایز سازمان از طریق ثبت در سامانه.
۱۰. ناظر فعالیت اکتشاف تفضیلی (مواد معدنی گروه ۶) موظف است در زمان انجام هر کدام از بندهای شرح خدمات اکتشافی حداقل دو مرتبه در ماه به محل مأموریت خود مراجعه و گزارش لازم را در سامانه ثبت نماید.
۱۱. ناظر فعالیت اکتشاف در زمان انجام خدمات اکتشافی در تمام مراحل اکتشاف بایستی نسبت به بررسی گزارش‌ها و راستی‌آزمایی آن‌ها اقدام نماید.
۱۲. ارائه گزارش حوادث و موارد فوری در اسرع وقت به سازمان و اداره کل استان.
۱۳. نظارت بر انجام فعالیت‌های مجموعه با هماهنگی سایر ناظرین در صورت لزوم.

ماده ۶: اختیارات

ناظر محدوده اکتشافی برای اجرای مسئولیت‌های خود، در چارچوب این دستورالعمل، طرح مصوب اکتشاف و ضوابط فنی و حرفه‌ای دارای اختیار کامل است. چنانچه دارنده پروانه اکتشاف یا بهره‌بردار و یا نمایندگان وی در برابر انجام مسئولیت‌های ناظر مقاومت نمایند، ناظر باید سریعاً و صراحتاً موضوع را در سامانه درج نموده تا موضوع از طریق سرنایز سازمان استان بررسی و در صورت نیاز از طریق سازمان استان به اداره کل استان منعکس گردد. در این صورت و تا زمان برطرف شدن موضوع به هنگام بروز حادثه یا شرایطی که تخلف محسوب می‌شوند، مسئولیتی متوجه ناظر نخواهد بود.

ماده ۷: شرح وظایف

وظایف کلی ناظر محدوده اکتشافی، شامل موارد زیر است که براساس این دستورالعمل و با هماهنگی سازمان استان انجام می‌شود:

۱. نظارت بر اجرای دقیق طرح مصوب.
۲. پیشنهاد و بکارگیری روش‌های اکتشافی متناسب با نوع ماده معدنی برای اجرای طرح.
۳. نظارت بر اجرای شیوه‌نامه و بخش‌نامه‌های ابلاغی برای فعالیت‌های مختلف اکتشافی.

۴. بررسی و نظارت بر نقشه‌ها.
۵. ارائه گزارش کتبی به منظور مرتفع نمودن مشکلات ثبت شده در سامانه.
۶. بازدیدهای ادواری و اتفاقی از محل‌های فعالیت صحرایی برای اطلاع و آگاهی از وضعیت تمام بخش‌های محل کار.
۷. بازدید از مغزه‌های برداشت شده در عملیات صحرایی و مطابقت با گزارش‌های ارسال شده.
۸. بررسی نمونه‌های ارسالی برای آزمایشگاه و مطابقت با نتایج اعلام شده.
۹. سازماندهی، حفظ اسناد و مدارک فنی در اختیار و حفظ محرمانگی.
۱۰. تنظیم گزارش‌های ادواری جهت ارائه به سرناظر.
۱۱. تنظیم و ارائه گزارش‌های ماهانه، ادواری و عملکرد و ارسال آن به اداره کل و سازمان استان و یا واردکردن داده و اطلاعات در بانک‌های اطلاعاتی، طبق فرم‌ها و دستورالعمل‌های تهیه شده از سوی سازمان مرکزی.
۱۲. ناظر اکتشافی صرفاً مجاز به ارائه گزارش به سازمان استان و اداره کل استان است و بدیهی است سایر دستگاه‌های نظارتی جهت دریافت گزارش باید بصورت کتبی از این دو ارگان درخواست نماید، لذا ناظر مجاز به ارائه گزارش به سایر دستگاه‌ها نمی‌باشد.
۱۳. بررسی نقشه وضعیت فعالیت اکتشافی و ارسال آن به اداره کل استان، سازمان استان.
۱۴. بررسی به موقع هنگام وقوع حوادث فعالیت‌های اکتشافی و تهیه گزارش حادثه مستقل از مسئول فنی و ارسال به سازمان استان.
۱۵. تکمیل اطلاعات و مستندات مورد نیاز در سامانه‌های سازمان مرکزی.
۱۶. بررسی میزان حفاری اکتشافی ماهیانه محدوده از طریق بررسی گزارش‌های مسئول فنی، میزان انرژی مصرفی، بررسی نقشه‌های دوره‌ای و درج در سامانه‌های وزارت و سازمان مرکزی.
۱۷. حضور در جلسات بررسی گزارش پایانی محدوده‌های مرتبط بنا بر تشخیص و دعوت کمیسیون گواهی کشف.
۱۸. گزارش هر نوع انحراف از طرح مصوب اعم از مغایرت حمل غیرمجاز ماده معدنی و یا فعالیت مغایر با گزارش‌های دوره‌ای سامانه.
۱۹. کنترل و اعلام محل فعالیت دارنده مجوز در چارچوب مختصات محدوده مندرج در پروانه صادر شده و ثبت در سامانه.
۲۰. انجام سایر اقداماتی که در چارچوب اجرای مسئولیت‌های وی ضروری باشد.

تبصره ۸: وظایف ناظر عملیات اکتشاف در این دستورالعمل صرفاً محدود به بررسی و نظارت بر فعالیت‌های اکتشافی در محدوده مجوز می‌باشد. چنانچه برای کنترل و نظارت بر موارد فوق‌الذکر نیاز به انجام طراحی، محاسبه یا سایر اقدامات اجرایی باشد، دارنده مجوز (یا نماینده قانونی ایشان) موظفاند با هماهنگی اداره کل استان و سازمان استان، نسبت به انجام آن و ارائه مستندات مربوطه به ناظر اقدام نمایند.

ماده ۸: شرایط اشتغال

ناظر (شخص حقیقی/حقوقی) توسط سازمان استان انتخاب و پس از تأیید نهایی اداره کل استان به این سمت منصوب می‌گردد. انجام وظیفه وی در مدت اشتغال، پاره‌وقت است. طریقه بکارگیری ناظر اکتشاف، برای اشخاص حقیقی از قانون کار و برای اشخاص حقوقی از شرایط عمومی پیمان تبعیت می‌کند. پذیرش کار در چارچوب صلاحیت و ظرفیت اشتغال دارنده پروانه اشتغال است. لذا سازمان استان مکلف است قبل از ارجاع کار یا انعقاد قرارداد، شرایط صلاحیت و اشتغال عضو را بررسی و گواهی تأیید صلاحیت و ظرفیت اشتغال باقی‌مانده را ارائه نماید. تصویر پروانه اشتغال و گواهی سازمان استان جزو مدارک اشتغال ناظر اکتشاف است.

سازمان استان موظف است ناظر را پس از تأیید و صدور حکم توسط رییس سازمان به اداره کل استان معرفی و مدت و شرایط اشتغال وی را نیز اطلاع دهد.

در صورت ادامه اشتغال ناظر بیش از یک سال، لازم است هر سال مراحل فوق تکرار شود.

ناظر و سرناظر محق هستند در صورت تمایل با اعلام و استعفای کتبی، طبق مفاد قرارداد منعقد، از کار کناره‌گیری کنند و همچنین سازمان استان می‌تواند طبق مفاد قرارداد منعقد با اعلام قبلی به خدمات ایشان خاتمه دهد. در این صورت سازمان استان مکلف است طبق مراحل فوق و حداکثر ظرف مدت یک ماه، فرد دیگری را به جای وی تعیین و معرفی کند. تا زمان معرفی فرد جدید، ناظر همچنان عهده‌دار انجام وظایف و مسئولیت‌های خود خواهد بود.

ناظر نمی‌تواند به طور هم‌زمان مسئولیت دیگری در محدوده مورد نظارت داشته باشد.

سرناظر نیز نمی‌تواند در طول دوره مسئولیت، مسئول فنی هیچ یک از فعالیت‌های محدوده‌های اکتشافی استان محل خدمت باشد، در صورتی که در خصوص فعالیت‌های اکتشافی که سرناظر استان، طراح، بازرس، ارزیاب یا مسئول فنی سابق آن بوده باشد موضوعی طرح شود که نیاز به پیگیری داشته باشد یکی از اعضای هیأت مدیره استان با رسته متناسب با موضوع، به جای سرناظر مسأله را پیگیری خواهد نمود.

ماده ۹: حق الزحمه

مطابق با ماده ۳۴ قانون معادن، تبصره ذیل آن و مواد ۱۰۰ و ۱۰۱ آیین‌نامه اجرایی همان قانون و تبصره‌های ذیل آن بودجه امر نظارت (حق الزحمه سرناظر، ناظرین و حق جلسات) مستقیماً از طریق وزارت و براساس بودجه پیش‌بینی شده ارسالی از سازمان نظام مهندسی معدن ایران تأمین می‌گردد.

برای محاسبه میزان استفاده از ظرفیت اشتغال، حق الزحمه ماهانه مسئول نظارت فعالیت معدنی با توجه به درجه فعالیت محدوده اکتشافی و براساس حق الزحمه پایه نفر روز، طبق مبانی قیمت‌گذاری خدمات مهندسی، تعیین می‌شود.

قرارداد اشتغال بر مبنای تعرفه حق الزحمه متناسب با درجه فعالیت محدوده اکتشافی تنظیم می‌شود و ضرایب منطقه‌ای، سختی کار نیز اعمال می‌شود.

ساز و کار انجام مأموریت و بازدیدهای صحرائی، هزینه ایاب و ذهاب و خوراک مطابق با نظام‌نامه مالی سازمان بوده و صدور فرم مأموریت یک مرتبه و برای تمام دوره مسئولیت تا زمان صدور گواهی‌نامه کشف کفایت کرده و توسط مدیر اداره کل استان صادر می‌شود و لزومی به صدور احکام جداگانه نمی‌باشد.

حق الزحمه اشخاص حقوقی براساس مسئولیت‌های واگذار شده و بر مبنای تعرفه خدمات مهندسی اشخاص حقوقی تعیین خواهد شد.

ماده ۱۰: تخلفات

تخلفات حرفه‌ای، انضباطی یا انتظامی ناظر و سرناظر برخلاف مفاد این شرح شغل، طبق مفاد آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن توسط شورای انتظامی استان بررسی و در مورد آن تصمیم‌گیری می‌شود. علاوه بر آن دارنده پروانه اکتشاف یا جانشین وی، مسئول فنی، اداره کل استان و هیأت مدیره سازمان استان می‌تواند در مورد تخلفات احتمالی ایشان، مطابق با مفاد دستورالعمل‌های جاری، قرارداد فی‌مابین یا مقررات عمومی از ایشان به شورای انتظامی شکایت کند.

ناظر و سرناظر تا هنگام رسیدگی و صدور حکم شورای انتظامی استان و در مدت اعتبار قرارداد اشتغال، همچنان عهده‌دار انجام وظایف و مسئولیت‌های خود خواهد بود و حق الزحمه وی نیز تا آخرین روز کاری قابل پرداخت است.

این شرح شغل در ۱۰ ماده و ۸ تبصره در مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۶ به تصویب شورای مرکزی و در مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۲۴ به تأیید کمیته تدوین دستورالعمل‌ها رسیده و در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۷ پس از تأیید نهایی وزارت ابلاغ شده است.